קנא א מיי' פ"ב מהל' עבדים הלכה ו:

קנב ב מיי' שם הל' ז:

אמאי קאמר ומה מי שאינו נגאל באלה נילף שכיר שכיר. פירוש שיהא מוכר עצמו לישראל נגאל באלה וא"ת כי נמי לא ילפינן שכיר שכיר לומר שיהא מוכר עצמו לישראל נגאל באלה מנמכר לעובד כוכבים מ"מ נילף מוכי תשיג וי"ו מוסיף על ענין ראשון וילמד מוכר עצמו לישראל נגאל באלה מנמכר לעובד כוכבים ויש לומר דעביד ק"ו ממכרוהו ב"ד שאינו כתוב למעלה בנמכר לעובד כוכבים וא"ת היכי תיסק אדעתין דנילף מכרוהו ב"ד מנמכר לעובד כוכבים בג"ש דשכיר שכיר הא אמרת דסברא לומר גבי מכרוהו ב"ד דליקנסיה משום דעבד איסורא וי"ל דבתר דגלי קרא לעיל שיוצא ביובל אע"ג דעבד איסורא כדמפרש הוה בעי למילף שכיר שכיר שיגאל באלה אי לאו הוה קרא וא"ת אכתי היכי בעי למילף שכיר שכיר שיגאל באלה מנמכר לעובד כוכבים מה לנמכר לעובד כוכבים דין הוא שיגאל באלה כדי שלא יטמע בין העובדי כוכבים וי"ל דהאי סברא שלא יטמע איננה כתובה ואין לסתור מהך סברא: **אמר** קרא יגאלנו. הקשה ה"ר מאיר למאי דס"ד דלא ידעינן מיעוטא האי יגאלנו אמאי לא יליף ק"ו שמכרוהו ב"ד יהיה נגאל באלה ומה נמכר לעובד כוכבים שאינו נגאל בשש נגאל באלה מכרוהו ב"ד שנגאל בשש אינו דין שיגאל באלה ותירץ דאיכא למיפרך מה לנמכר לעובד כוכבים שכן יוצא במיתת האדון ולכן דין הוא שיגאל באלה תאמר לנמכר לישראל שאינו יוצא במיתת האדון שהרי עובד את הבן ולכך דין הוא שלא יגאל באלה ומ"מ קשה דהא אמה עבריה נמי למילף מהאי ק"ו דנמכר לעובד כוכבים שהרי אינה עובדת לא את הבן ולא את הבת והדר נילף ע"ע הנמכר לישראל מהקישא דעברי לעבריה ומהר"י תירץ דהאי לא יגאלנו ה"א דנמכר לישראל נמי נגאל באלה וה"פ ומה מי שאינו נגאל באלה פירוש דלא כתיב בקרא בהדיא שיגאל באלה נגאל בשש ונמכר לעובד כוכבים דכתיב בהדיא בקרא שנגאל באלה אינו דין שיגאל בשש וה"נ אמרינן בפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף פח:) דבעי למימר דשור אוכל אפילו במחובר מק"ו מאדם ומה אדם שאינו אוכל בתלוש אוכל במחובר שור שאוכל בתלוש אינו דין שאוכל במחובר אלמא עביד ק"ו מאדם שאינו אוכל בתלוש אע"פ שאמת הוא שאוכל אף בתלוש אלא ה"פ שאינו אוכל בתלוש דלא כתיב בהדיא בקרא שאדם אוכל בתלוש כדפי' הכא: **ומה** מי שאינו נגאל בשש כו'. ואם תאמר שדה אחוזה יוכיח שנגאלת באלה ואינה נגאלת בשש אף אני אביא נמכר לעובד כוכבים דה"נ לקמן (דף כ:) עביד הוכחה מעבד לשדה ומשדה לעבד וי"ל דאיכא למפרך מה לשדה שכן אינה יוצאה במיתת האדון לכך אינה יוצאה בשש תאמר בנמכר לעובד כוכבים שיוצא במיתת האדון על כן דין הוא שיוצא בשש: **ורבי** יוסי הגלילי מידי אלא [באחר] כתיב. נראה דלא גרס ליה דפשטיה דקרא הכי הוא ועוד דבמסקנא לא מתרצא השתא קושיא בין לר' יוסי הגלילי בין לר"ע וכתוב ספרים אינו ולספרים דגרסי ליה נראה להר"מ דהכי פירושו מידי אלא [באחר] כתיב כיון דלא איירי כלל אלא מקרובים מנליה לר' יוסי הגלילי דבשאר כל אדם לשעבוד דילמא קרובים מגו למפרקיה אבל אחרים לא מגו למפרקיה אפילו לשעבוד והשתא מתרצא שפיר אמסקנא דמיירי קרא נמי אגאולת רחוקים וא"כ פשטיה דקרא הכי הוא למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה: **אלא** בסברא קמיפלגי. פי' בקונטרס אי פשיטא לן דהאי באלה אקרובים קאי ע"כ שעבוד דיוצא בשנת היובל אאחרים משתמע כדקאמר ר' יוסי הגלילי משום דמניה להקשות לר"ע מידי אלא באלה כתיב אלא בסברא פליגי אי האי באלה אקרובים קאי או אאחרים קאי דהא אחרים נמי כתיב בהאי קרא ר' יוסי סבר באלה אלו קרובים ור"ע סבר באלה אלו אחרים והקשה רבי' ברוך כיון דלית ליה לר"ע דהאי באלה אלו אחרים ולשחרור היכי קאמר לעיל ר"ע באלה לשעבוד אדרבה ה"ל למימר באלה היינו אחרים לשחרור ויש לומר לדברי ר' יוסי הגלילי קאמר כלומר מה שאתה קורא באלה דהיינו קרובים לשעבוד: **ורבי** האי ויצא בשנת היובל מאי עביד ליה. לא בעי למאי אתא דהא מיבעי ליה שאינו יוצא מתחת יד עובד כוכבים עד היובל אלא הכי בעי אמאי נקט בשנת היובל והא כתיב בקרא אחרינא עד שנת היובל:

ואם לא יגאל באלה. בנמכר לעובד כוכבים כתיב: באלה. בקרובים דכתיב לעיל מיניה או דודו וגו': ומה מי שאינו נגאל באלה. נמכר לישראל לא כתיב ביה גאולת קרובים דלא נפקא לן (לעיל דף יד:) מוהפדה אלא גאולת עצמה: נילף שכיר שכיר. גאולת קרובים לנמכר לישראל מנמכר לעובד כוכבים דבנמכר לעובד כוכבים נמי כתיב כשכיר שנה בשנה יהיה עמו: דפליגי עליה דרבי. ואמרי דנמכר לעובד כוכבים יוצא בשש: ר' יוסי הגלילי כו'. דמפיק האי "באלה" לדרשה אחריתי: באלה לשחרור. גאלוהו קרובים אינו משתעבד להם: ויצא בשנת היובל. מאותו אחר שיגאלהו מן העובד כוכבים אלמא גאלו שאר כל אדם משתעבד לו: ונגאל זו גאולת אחרים. ולימדך שכל אדם בישראל גואלו מיד העובד כוכבים ואין העובד כוכבים יכול לעכב עליו ובעובד כוכבים שתחת ידינו הכתוב מדבר: ר' יוסי סבר מקרא נדרש לפניו. גאולת עצמו פשיטא לן דהויא לשחרור והיא מלמדת על שאר גאולות, לר' יוסי אינה מלמדת אלא על גאולת קרובים שהיא לפניה ומקרא הנדרש ללמד נדרש ללמד על שלפניו, הכתוב למעלה הימנו: שדי גאולת קרובים אגאולת עצמו. ללמד הימנו לפי שמלמד על שלפניו הילכך גאולת קרובים למדו מגאולת עצמו הכתובה אחריה: לאחריו. הכתובה למטה הימנו הילכך גאולת עצמו מלמדת על גאולת אחרים אלמא למוד, גאולת אחרים מגאולת עצמו: ה"א כו'. אבל השתא דכתיב באלה לומר שיש חילוק בין אלה לאחרים למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה: אי הכי. דבעלמא נדרש לפניו ולאחריו והכא משום דכתיב "באלה" הוא, הדר קושיא לדוכתיה, דר"ע היכי משתמע שעבוד דיוצא בשנת היובל" אקרובים: אלא בסברא פליגי. כלומר אי פשיטא לן דהאי "באלה" אקרובים קאי על כרחך שעבוד דיוצא בשנת היובל" אאחרים משתמע אלא בסברא פליגי אי האי באלה אקרובים קאי או אאחרים קאי דהא אחרים נמי בההוא קרא כתיבי: ר' יוסי הגלילי סבר מסתברא. אחרים לשעבוד דהאי "באלה" אקרובים קאי, דשעבוד דיוצא בשנת היובל" אאחרים דאי אמרת כו': ור"ע סבר מסתברא. אקרובים שעבוד והאי "אלה" אאחרים קאי ושעבוד דיוצא ביובל' אקרובים קאי דאי אמרת כו': לכדתניא. ללמדך שאע"פ שהעובד כוכבים אחת ידך, אם לא יגאל, ישתעבד בו עד היובל ולא אתה רשאי לבא עליו בעקיפין: לאחרת

תורה אור

ויקרא כה

"ואם לא יגאל באלה" רבי אומר "באלה" הוא נגאל ואין נגאל בשש, שיכול: *והלא דין הוא ומה מי *שאינו נגאל באלה נגאל בשש זה שנגאל באלה אינו דין שנגאל בשש ת"ל "באלה" באלה הוא נגאל ואין נגאל בשש ואי סלקא דעתך יליף 'שכיר-שכיר' אמאי קאמר 'ומה מי שאינו נגאל באלה' ניליף 'שכיר-שכיר'? אמר רב נחמן בר יצחק לעולם *יליף 'שכיר שכיר' ושאני הכא *דאמר קרא "יגאלנו"=לזה ולא לאחר, ומאן תנא דפליג עליה דרבי? ר' יוסי הגלילי ור"ע *דתניא "לא יגאל באלה" ר' יוסי הגלילי אומר באלה לשחרור בשאר כל אדם לשיעבוד ר"ע אומר באלה לשיעבוד בשאר כל אדם לשחרור מאי טעמא דרבי יוסי הגלילי? אמר קרא "אם לא יגאל באלה" אלא באחר "ויצא בשנת היובל" ור"ע אומר "אם לא יגאל אלא באלה, ויצא בשנת היובל" *ור' יוסי הגלילי מידי 'אלא באלה' כתיב? אלא בהאי קרא קמיפלגי °או דודו או בן דודו יגאלנו (א) זה גאולת קרובים °או השיגה ידו" זה גאולת עצמו "ונגאל" זו גאולת אחרים ר' יוסי הגלילי סבר מקרא נדרש לפניו שדי גאולת קרובים אגאולת עצמו מה גאולת עצמו=לשחרור אף גאולת קרובים=לשחרור ור"ע סבר מקרא נדרש לאחריו שדי גאולת אחרים אגאולת עצמו מה גאולת עצמו=לשחרור אף גאולת אחרים=לשחרור, אי הכי "באלה" למה לי? אי לאו "באלה" ה"א *מקרא נדרש בין לפניו בין לאחריו והכל לשחרור, אי הכי הדר קושיא לדוכתיה? אלא בסברא קמיפלגי רבי יוסי הגלילי סבר מסתברא גאולת אחרים=לשיעבוד דאי אמרת לשחרור הוו מימנעי ולא פרקי ליה ור"ע סבר מסתברא גאולת קרובים לשיעבוד דאי אמרת לשחרור כל יומא ויומא אזל "ומזבין נפשיה, א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן זו דברי רבי יוסי הגלילי ור"ע אבל חכ"א "הכל לשחרור *מאן חכמים רבי היא *דמפיק ליה לדאי באלה לדרשה אחרינא ומקרא נדרש בין לפניו ובין לאחריו, ורבי האי °ויצא בשנת היובל מאי עביד ליה? מיבעי ליה לכדתניא "ויצא בשנת היובל" בעובד

[לעיל דף יד:]

[לקמן כא.]

[לפמ"ש תוס' חולין כב. ד"ה שיכול וכו' נראה דל"צ שלם תיבות כללו והלא דין הוא]

שבת לב: ב"מ נה. ר"ה ט: זבחים כה: [מנחות יט. חולין קיח:]

[עירובין פג. וש"נ]

הגהות הב"ח

(א) גמ' יגאלנו זו גאולת קרובים כו' זו גאולת עצמו:

רש"ל